

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VI. Innocent. III. Illustr. Regi. (a) Conatiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

ejus corpus requiescit, plerique Hispaniarum, & Galliarum Pontificis convenissemus. Unde aliqui voluerunt celebratum fuisse dictum Concilium Tolet. 6. ut refert Mariana *dict. lib. 6 cap. 6. historix Hispano idiomate vulgata*, anno 1617. ibi: *Celebrosé el Concilio que fue sexto entre los de Toledo en sancta Leocadia Prætorienfe*; que algunos entienden fue la Iglesia de la sancta, que esta juncta al alcazar, llamado en latin Prætorio, y en su vejez

muestra rastros de su antiguo primor, y grandea. Otros quieren, que la Iglesia de sancta Leocadia la Prætorienfe fue la que esta fuera de la ciudad, por que tambien las casas de campo se llaman Prætorios. Notavit eruditus D. Laurentius Ramirez in notis ad *chron. Luisprandi*, numero 102. Unde deducitur, Prætorium in dicto Concilio Tolet. 6. non accipi pro loco, ubi lites disceptantur.

C A P U T VI.

Innocent. III. *Illustr. Regi (a) Conatia.*

INter alia, quæ nobis Regalis prudentia suis litteris intinavit, quid de illis fieri debeat, qui maleficia perpetrantes, confugiunt ad Ecclesias, ut pro reverentia sacri loci debitas pœnas valeant evitare, sollicitè requisivit. Nos igitur tuis quaestionibus respondentes, juxta sacrorum (b) canonum instituta, & traditiones legum civilium ita duximus in hujusmodi distinguendum, quod (c) confugiens ad Ecclesiam, non est (d) violenter ab Ecclesia extrahendus, nec inde damnari debet ad mortem, vel ad pœnam: sed (e) rectores Ecclesiarum sibi obtinere debent & membra, & vitam; super eo tamen quod iniquè fecit, et legitime puniendus: & hoc verum est nisi (f) publicus latro fuerit, vel nocturnus populator (g) agrorum, qui dum itinera frequentat, vel publicas stratas obsidet, ob transgressionis insidias ab Ecclesia extrahi potest impunitate non præstita, secundum canonicas sanctiones. Si verò servus fuerit, qui confugerit ad Ecclesiam, postquam de impunitate sua dominus ejus clericis juramentum præstiterit, ad servitium domini sui (h) redire compellatur, etiam invitus, alioquin à domino poterit occupari. Tu ergo fili charissime, cum in regno tuo aliquid horum contigerit, juxta præmissam distinctionem sic procedere studeas, quod Ecclesiarum honor, & immunitas servetur illæsa, & malignandi facultas prave voluntatis hominibus auferatur.

N O T Æ.

1. (a) *Conatia.* Ita legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 1.* in sexta autem legitur, *Scotia*; & nescio quæ inscriptio verior sit, cum reperiantur temporibus Innocentii III. in Conatia, quæ est insula Hiberniæ, Rodericus Rex adeo factus elatus, ut Regem se Hiberniæ nominaret, ut refert Polydor. Vergil. *lib. 3. hist. Angel. fol. 216.* & Alexander Scotiæ Rex: sed retineo epigraphen *Conatia*, quia Anastas. Germon. *lib. 3. de sacrorum immunit. cap. 16. num. 54.* testatur in Vaticano Codice legi *Conatia*.
2. (b) *Statuta canonum, & traditiones legum.* Ad quas, cum Ecclesia PP. de hac immunitate agunt, semper se referunt, *cap. sicut 36. 17. quest. 4. ibi: Ecclesiastici canones, & lex Romana constituerunt.* Concil. Aurel. 4. *can. 29.* Aurel. 5. *can. 23.* Matiscon. 2. *can. 9.* ibi: *Licet reverendissimi canonum, atque sacratissime leges, &c.* Inæqualiter tamen, ita ut in hac immunitatis materia non attendantur leges sæculares, nec juxta eas casus dubii decidentur; sed secundum sacros canones, quorum proprium est, cum agitur de re merè ecclesiastica, fines, & modum dicere huic immunitati. Covar. *lib. 2. var. c. 20. Quesada 99. jur. cap. 1. num. 4.* unde audiendus non est Imperator Justinianus in *authent. de mandat. Princip. §. nunc autem, collat. 17.* dum statuit, hac immunitate non gaudere adulteros, & virginum raptores, cum circa hos contrarium

sit definitum in *cap. de raptoribus §. 36. quest. 1.* & licet moti auctoritate textus in *l. finak tit. 1. partit. 1.* raptoribus virginum immunitatem hanc negent Menochius *lib. 2. de arbitr. casu 391.* Jul. Clarus *lib. 5. recept. sentent. §. raptus, num. 2.* Ant. Gomez in *l. 80. Tauri, num. 36.* D. Joan. Vela *de penis delict. cap. 29. Covar. lib. 2. var. cap. 20. num. 8.* tamen observandam esse Ecclesiæ dispositionem, de qua in *dict. cap. de raptor.* cum aliis resolvit Percya *de manu regia part. 2. cap. 56.* & consequenter cognitio hujus immunitatis semper spectat ad judicem ecclesiasticum, ut infra dicemus. Quare cautè procedant judices sæculares, qui existimant, cum causa immunitatis defertur ad Regias Cancellarias, pronunciarì ita posse: *hæc fuerat in consuet. y proceder.* Quia hoc tantum admitti potest in casu notorio facti, videlicet cum aperte constat, regem ad Ecclesiam non confugisse, seu ex ea abducum non fuisse: & cautè tam in hoc casu, quam in aliis immunitatis, judices sæculares pronunciare debent, vulgò *dando auto de legos.* Nam talis pronunciatio solum fieri potest, quando procedit iudex ecclesiasticus contra reum laicum, & in negotio prophano; secus verò deficiente aliquo ex his requisitis, ut docent Salgado *de proce. 1. p. cap. 1. num. 2.* & *cap. 2. num. 27.* & *de supplicat. 2. p. cap. 27. num. 59.* Vela *dissert. 10. num. 70.* Covar. *practic. cap. 25. num. 3.* Parexa *de instrum. edit. 1. tom. tit. 2. resol. 6. in specul. 2. n. 260.* Luna & Arellanus *lib. 2. singul. cap. 5. §. 1. n. 41.*

num. 48. nam in dubio juris ad judicem Ecclesiasticum spectat cognitio, cuius sit jurisdictio, cap. si iudex. de sent. excom. lib. 6. Covar. supra, num. 1. Diana cum 26. Doctores laudatis p. 7. tract. 10. resol. 5. & p. 4. tract. 1. resol. 64. & p. 5. tract. 1. resol. 23. Parexa d. resol. 6. n. 259. Ciarnius cap. 264. n. 15. Valenzuela consil. 42. n. 14. Castro-palao tom 2. tract. 12. difficile. unic.

(c) *Confugiens ad Ecclesiam.* Beneficium huius immunitatis conceditur confugientibus ad Ecclesiam, ut ex iuribus proximè adducendis pro illustratione conclusionis liquidò constat; unde ipsi appellantur confugiens in l. si qua per calumniam, C. de Episc. & Cler. l. preferum, C. de his qui ad Ecclesiam confug. in cuius paratilis notavit Cujacius. Quo fit ut eo privilegio non potiantur arcepti, & in Ecclesiis conducti, cum in illis confugii ratio nulla sit, ut probat perdoctus vir D. Ludovicus de Exca in supremo Aragonix Senatu Regens egregius, in special. & anteo synagmate de cadaver. puni. ubi eruditè probat, cadaver suspensum in patibulo in Ecclesia asportatum, ibique sepultum debere exhumari, & supplicio restitui, donec habità Magistratus licentià à patibulo deponatur. Similiter ea immunitate non gaudet, qui casu in Ecclesia reperitur, non animo fruendi eius immunitate, argumento legis 2. ff. de condit. & demons. ceteri noviter contrarium defendat Frances de compet. quest. 98. Nec ille, qui dum ad carcerem ducitur, per cœmeterium trahitur; nam cum non sit in libertate confugiendi; non gaudet hoc privilegio. Oldradus consil. 54. Archid. in dict. cap. sicut 17. quest. 4. Ignecus in l. 1. ad Syllan. col. 3. Covar. lib. 2. var. cap. 20. num. 5. Bobad. lib. 2. polit. cap. 14. num. 61. Gutierrez libro 3. practice. cap. 6. Cutel. lib. 1. quest. 30. per tot. Nec ille, qui non extrahitur, sed voluntariè Ecclesiam deserit; nam licet scripto non possit quis renunciare huic privilegio; factò tamen ipso voluntariè ex ea egrediendo potest renunciare.

(d) *Volenter.* Nec per dolum, & si ita abducatur, immunitate gaudet, ut post Gomezium, Farinacium, & Marium Italiam tenet Diana p. 1. tract. de immunitat. resol. 16. licet nonnullis perperam inductis legibus contrarium teneat Cutellus contra Dianam cap. 16. Unde qui blanditiis iudicis allectus, promissà securitate Ecclesiam deseruit, adhuc immunitate gaudet, ut cum pluribus resolvit Thom. Delbene tom. 2. de immunit. cap. 16. dub. 24. sect. 17. Barbosa lib. 2. juris Eccles. cap. 3. num. 54. Azevedo in l. 3. tit. 2. lib. 1. Recopil. lecus verò sitantium blanditiis motus egressus fuit, ut resolvunt Delbene, & Cutel. ubi supra: quia non debuit esse ita credulus, & facillè Ecclesiam deserere, argumento legis 1. §. dolum 2. ff. de eo per quem factum. Sed contrarium meritò resolvit Marinus lib. 1. resol. cap. 178. Si verò agnoscens januam Ecclesie frangi egrediatur, & à ministris secularibus extra Ecclesiam capiatur, restituendus Ecclesie est, quia non eo animo Ecclesiam deseruit, quia nollet uti privilegio asyli, sed coactus, ut probat Marinus lib. 2. resol. cap. 197.

(e) *Sed Rectores Ecclesiarum.* Hæc verba de prompta sunt ex Concilio Magunt. can. 39. relato in cap. reum 9. 17. quest. 4. ibi: Sed Rectores Ecclesiarum, pacem, & vitam, ac membra ejus obtinere, studeant; tamen legitime componat quod iniurè fecerit. Quod etiam legitur lib. 5. Capitul. Caroli. cap. 90. D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

ibi: Si quis ad Ecclesiam confugium fecerit, in arriè ipsius Ecclesia pacem habeat. Ubi notandum est verbum pax, quod solenne fuit in implorando Numinis auxilio. Virgilius lib. 4. Æneid. ibi:

Principio delubra adennt, pacemq, per aras Exquirunt.

Statius de ara Clementix Athen. lib. 2. Thebaid. ibi:

Huc victi bellis, patriaq, è sede fugati, Regnorumq, inopes, scelerumq, errore nocentes Conveniunt, pacemq, rogant.

Pax ergo in dicto cap. reum, generale nomen est securitatis, veniaque earum personarum, quæ postea exptimuntur, mortis videlicet, mutilationis, aut lationis membrorum, ut notavit D. Nicol. Antonius de exilio lib. 2. cap. 35. num. 12. qui in ipso capite, & antecedenti latè, & eruditè probat in exilium damnatum, & refugam, id est illud frangentem, & ad Ecclesiam confugientem, abduci ab ea posse, & in exilii sui locum reduci: & ante eum docuerunt Baldus in antient. cassa, C. de Episc. & Cleric. Decianus lib. 6. tract. crimin. c. 26. n. 8. Papon. lib. 1. tit. 1. arresto 16. Joannes à Cruce ad Guidonem decis. 121. Joannes Gallus in suis placitis, tit. de his qui ad sacras aedes confugiunt. D. Ludovicus de Exca d. tract. de cadaver. puni. pag. 11. quæ sententia ultra quam non adversatur alicui juris canonici, seu civilis testimonio, probatur ex eo, quia ideo hoc immunitatis privilegium Ecclesiis concessum est, ut rei ad eas confugiens immunes penarum corporalium redderentur, non verò, ut à cæteris poenis pecuniariis, seu corpus non affligentibus eximerentur, ut ex præfenti textu constat, & ex Concilio Rhemeni sub Hadriano I. ibi: Si quis fugivum ab Ecclesia absque sacramento, quod ei jurandum est, ut de vita, tormento, truncationeque securus exeat, qualicumque occasione abstraxerit, communione privetur. Claromont. sub Urbano II. anno 1095. Quod si quis pro securitate Ecclesie, vel Crucis aliquod crimen peregerit, & ad Ecclesiam, vel Crucem confugerit, acceptà securitate vita, & membrorum reddatur iustitia. Lege 16. tit. 4. lib. 6. fori judic. ubi Catholicus, & piensissimus Rex Chindasvindus ita sanxit: De homicida ad Ecclesiam confugiente, consulo tamen Sacerdote, ac readito sacramento, ne eundem sceleratum publicè mortis poenâ condemnet, Sacerdos cum sua intentione ab altari repellat, & extra chorum projiciat; & sic ille qui eum persequitur, comprehendat: cui ab Ecclesia ejecto non alias mortiferas inferat poenas, sed in potestate parentum. & eorum, cuius propinquus occisus fuerit, contradendus est, ut excepto mortis periculo, quicquid de eo facere voluerint, licentiam habeant. Contentiunt PP. Concilii Tolet. 6. can. 12. Tolet. 12. can. 1. Gregorius Magnus in c. reos 6. 23. 9. §. ibi: Ut defendat eos Ecclesia, ne effusione sanguinis particeps fiat. Ita immunitatem hanc Ecclesiarum acceperunt Oldradus consil. 154. Martha de iurisdic. p. 2. c. 51. n. 15. Remigius de immunit. Eccles. præsupposito 3. §. 11. Decianus lib. 2. tract. crimin. c. 28. n. 27. Gamma decis. 52. Gambacurta de immunit. Eccles. lib. 4. cap. 33. cum duob. sequent. Cutel. eod. tract. quest. 12. num. 2. 3. & 4. Quod & agnoscens Theodoricus Rex Gothorum de Jovinò quodam curiali, qui ob collegam in rixa occisum conficius facti sui intra Ecclesia septa refugerat, ita ait apud Cassiodorum libro 3. variat. cap. 27. ibi: Hunc Puleana insula perpetuà relegatione damnamus, ut & sancto templo reverentiam

PPPP

tiam

riam habuisse videamur: nec vindictam criminis equat in totum, qui innocenti non credit esse parcendum. Idem de Stilicone Comite erga Creconium variorum delictorum reum iudicante refert Paulinus in vita S. Ambrosii, his verbis: Per idem tempus cum Consulatus sui tempore Imperator Honorius in urbe Mediolanensi Libycarum ferarum exhiberet munus, populo illic concurrente, data copia est missis militibus ab Stilicone Comite, hortatu Eusebii Praefecti, ut Cresconius de Ecclesia raperetur. Quem fugientem ab altare Domini sanctus Episcopus (Ambrosius) cum clericis, qui in tempore aderant, defendendum circumdedit. Sed multitudo militum, quae ducem suos habebat de perfidia Arrianorum, prevaluit adversus paucos, atque ablato Cresconio exultantes ad amphitheatrum reverterunt, Ecclesia lactum non modicum relinquens; nam Sacerdos prostratus ante altare Domini factum diu flevit. Sed in tempore cum revertissent, et renuntiassent his, a quibus fuerant destinati milites, dimissi leopardi saluti celeri ad eundem locum, in quo sederant, qui de Ecclesia triumphabant, ascendentes, graviter laniatos reliquerunt: quod ubi vidit tunc Stilico Comes poenitentia motus est, ita ut per multos dies satisfaceret Sacerdoti. Sed quia gravissimum criminum erat reus, et aliter emendari non poterat, ad exilium destinatur, non multo post indulgentiam consequutus. Idemque Eutropio contigisse jam ad mortem damnato, qui ad Ecclesiam confugit, referunt et illustrent D. Nicolaus Antonius dist. lib. 2. de exil. cap. 34. D. Josephus de Retes libro 3. de interditiis, excursu 6. pag. 190. Recte ergo in praesenti Innocentius juxta veterem hujus immunitatis praxim docet, Rectores, id est Magistratus saeculares, debere confugientibus ad Ecclesiam vitam, & membra conservare, alias vero poenas corporis non afflictivas imponere posse.

6. Exponitur cap. constitutus, 17. q. 4. cap. si vobis, 23. q. 8.

Nec supra traditis obstat textus in capite id constitutus 34. 17. quest. 4. in verbis illis: Sed ne alteris consignari, nisi ad Evangelia datis sacramentis, de morte, et debilitate, et omni poenarum genere sint securi: ita ut ei, cui reus fuerit criminis, de satisfactione conveniat. Quibus verbis moti Boetius Epon. in praesenti, num. 16. Navarrus in manuali cap. 25. num. 19. Suarez de relig. tom. 1. lib. 3. cap. 12. numer. 6. plures alii, quos refert, et sequitur Diana part. 1. tract. 1. resol. 1. & part. 6. tract. 1. resol. 21. existimarunt, confugientes ad Ecclesiam ab omni poenarum genere esse immunes: sed certe textus ille id non probat; nam accipiendus est de poenis corporalibus, seu corporis afflictivis, juxta alios canones supra relatos, praecipue textum in cap. de raptoribus 3. 16. quest. 1. docet, et probat D. Nicolaus Antonius dist. cap. 35. num. 16. Nec etiam obstat Concilium Sardiniae, relatum in capite si vobis 28. 23. quest. 8. in illis verbis: Sed quoniam saepe contingit, ut ad misericordiam Ecclesia confugiant, qui injuriam patiuntur, et qui peccantes in exilium, vel in insulas damnantur, aut certe quancunque sententiam suscipiunt; ideo subveniendum est his, et sine dubitatione eis est petenda per Ecclesiam indulgentia. Nam in eo textu non agitur de Ecclesiarum immunitate, sed de intercessione Episcoporum, aut aliorum ministrorum Ecclesiae. Pro reis enim damnatis, Episcopos, clericos, ac monachos olim apud Imperatores, Magi-

stratus, & caeteros iudices intercessisse, notum est: cujus moris vestigia extant apud D. Augustinum epistol. 54. S. Paulinum in vita D. Ambrosii, Carnotensem epistol. 127. in l. additio, C. Theod. de poenis, l. additio 57. eodem C. de appellat. l. officium, eodem C. quorum appellat. Illustrant Baronius tom. 5. anno 398. Forner. libro 6. ver. quotid. capite 7. Ut etiam apud Romanos solebant Virgines Vestales Imperatores, Magistratusque pro reis orare, ut constat ex Gellio lib. 10. nocturnum, cap. 15. Suetonio in Julio, cap. 1. probat Forner. dist. cap. 7. De ea ergo intercessione loquutum fuisse Othium in canone Concilii Sardiniae, docuit D. Nicolaus Antonius libro 2. capite 34. num. 6. 21. & 22. & capite sequenti.

(f) Publici latro. Consonant capite 17. quest. 4. ibi: Publici latro. Gregorius XIV. in sua bulla, ibi: Si fuerint publici latrones. Et l. 4. tit. 11. part. 1. ibi: Latron manifestus. Et l. 3. tit. 2. lib. 1. Recopil. l. final. tit. 5. lib. 1. for. ibi: Robador conoico. Quis tamen dicatur publicus latro, ut hoc beneficio non gaudet, apud DD. non constat, ut videre est apud Baldum, Salicetum, Capolam in authent. Sed novo jure, C. de servis fugit. Gomezus 3. var. cap. 10. num. 2. Covar. 2. var. cap. 9. num. 7. & cap. 20. num. 3. Decianum lib. 6. tract. crimin. cap. 28. Pegueram decif. 40. D. M. de Larreategui lib. 8. select. cap. 9. Ambrosin. de immunit. cap. 2. & 3. Corream in praesenti, 3. p. ex num. 26. Dianam 6. part. tract. 1. resol. 15. Gambacuram lib. 5. cap. 11. 12. & 13. de immunit. Aliqui docuerunt, publicum latronem eum dici, qui plura furta commisit, & consuevit lapsus in idem crimen incidere. Glossa verbo Castigabitur, in authent. sed novo jure, C. de servis fugit. Alii per tria furta publicum & famosum latronem dici voluerunt, pluribus relatis Farinac. de furtis quest. 166. num. 9. Covar. lib. 2. var. cap. 9. num. 7. Azvedo in l. 7. tit. 11. lib. 8. Recopil. num. 105. Alii docent publicos latrones eos haberi, qui in itineribus viatores aggrediuntur, non solum ut bona auferant, verum & sanguinem effundant: quas & alias sententias refert, & refellit Narbona in l. 20. tit. 1. lib. 4. Recopil. gloss. 14. qui num. 17. resolvit, publicos latrones eos esse judicandos, qui frequenter per vim in stratis, & viis publicis furantur, juxta legem 4. tit. 11. part. 1. & legem 18. tit. 14. part. 7. Unde caeteri simplices latrones immunitatis hoc beneficio non privantur: & licet in Hispania consuetudine introductum esset, ut etiam simplices latrones hac immunitate non gauderent, ut testatur Covar. lib. 2. var. cap. 20. num. 13. Jul. Clarus lib. 5. sent. §. final. quest. 30. num. 14. Paz in praxi, 5. p. tom. 1. cap. 3. §. 3. num. 70. Flores de Mena in addit. ad Gammam, decif. 171. Martha de iurisdic. 2. part. cap. 51. num. 23. Ponte decif. 14. num. 6. Sanchez libro 6. consil. cap. 1. dub. 8. D. Martin. de Larreategui lib. 3. select. capite 9. num. 5. & in Regno Arragoniae eandem consuetudinem vigere refert Bardaxi in comment. ad forum, in rubric. de his qui ad Ecclesiam confugiunt: tamen hac consuetudo generaliter an in Hispania praescripta sit, merito dubitat Narbona dist. gloss. 14. numero 22. qui refert in Pinciano Senatu his pronunciatum fuisse, simplices latrones hac immunitate Ecclesiastica gaudere: & ita nisi legitime probata hac consue-

consuetudine, simplicem furem non esse extrahendum ab Ecclesia resolvit Gutierrez libro 1. *practic. cap. 1. num. 20.* Si ergo furtum iteratum probatur, & accedente fama iusta, quis oneratus reperitur crimine publici iustitiae, hac immunitate non gaudebit, ut probat Ambrosinus & Gambacurta ubi supra: et talis famosus, aut insignis latro dici nequeat, juxta textum in *l. capitulum 28. §. famosus, ff. de poenis, l. constitutiones 16. ff. de appellas.*

(g) *Agrorum quidem itinera.* Verba haec transcripsit Innocentius ex l. 1. C. quando liceat unicuique, l. 2. C. Theodos. ad leg. Cornel. de scar.

8. (h) *Redire compellitur.* Consonant textus in cap. metuentes 30. cap. uxor 31. cap. id constituimus 34. 17. quest. 4. l. 3. titul. ultim. lib. 9. fori judic. l. 15. tit. 20. lib. 3. fori Castrol. l. 3. titul. 11. part. 1. Concil. Epaun. can. 39. *Servus reatu atrocior culpabilis, qui ad Ecclesiam confugerit, a corporalibus tantum suppliciis excusetur: de peccatis vero, vel quocumque opere placuit a Domino iuramenta non exigi.* Aurel. 4. can. 21. & 23. Aurel. 5. can. 23. De servis, qui pro qualibet causa ad Ecclesiam confugerint, si quid in antiquis constitutionibus tenetur scriptum, pro concessa culpa datus a Domino sacramentis, quisquis ille fuerit, egrediat, veniam iam securus. Refert Antonius Augultinus lib. 13. epit. jur. titul. 17. l. si servus 4. C. de his qui ad Ecclesiam, cuius integra extat in l. superest 6. C. Theod. eod. titul. ex qua non solum supplicanda, verum & inscriptio emendanda est, ut ubi habetur, ad Imperium, legatur ad Heterum, ut notavit D. Nicolaus Anton. dict. lib. 2. de exilio, cap. 35. num. 4. & in ipso textu pro verbo dimittatur, reponit detineatur; & pro illis iracundia mentis, legendum est iracundamentis. Consonant etiam lex 6. §. 5. C. Justin. de his qui ad Ecclesiam, lex 3. C. Theod. eod. tit. quae est pars antiquae constitutionis Arcadii, quam ipse edidit suggerente viro impio Eutropio contra immunitatem Ecclesiae, & ad eam confugientes, ut ita facilius persequeretur consciis tyrannidis Rufini, praecipue Pentadiam clarissimam foeminam conjungem Timasii quondam Consulis, qui Rufino consenserat, ut referunt Socrates lib. 6. cap. 5. Sozomenus lib. 8. cap. 7. Baronius tom. 5. anno 398. S. Prosper p. 3. cap. 38. quae immanis constitutio cum eodem anno, quo damnatus fuit Eutropius, abrogata esset, ideo decurtata fuit in ipso Codice Theodos. ut notavit D. Joseph. de Retes lib. 3. de interd. excursu 6. pag. 189. Nec impietatem ullam continet haec tam legalis, quam canonica disciplina restituendi servos ad Ecclesiam confugientes Domini in pristinam servitutem; siquidem haec immunitas inducta est, ut ad Ecclesiam confugientes poenis corporalibus, seu corporis afflictivis non afficiantur; non tamen ob simile asyli beneficium confugiens liberatur a servitute, seu obligatione reali, qua tenebatur obstrictus. Synodus Aurel. 1. can. 4. & 5. notavit Bignonius ad veteres form. cap. 22. Unde juramento praestito servus Domino restituitur, nisi ejus savitia timeatur, quia tunc cogitur bonis conditionibus servum vendere, l. 2. ff. de his qui sunt sui: docent Remigius Goni de immunit. Eccles. fallent. 27. num. 6. Ambrosius eod. tract. cap. 13. num. 2. Correa in praesenti, 3. part. ex num. 6. Boerius Epon. ad hunc textum, num. 50. Giurba decis. 300. crimin. n. 1. D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

Unde ex hac eadem ratione provenit, homines curiae obnoxios, adscriptitios, & similes, de quibus egit supra, in cap. indicatum, confugientes ad Ecclesiam causam mutandi suam conditionem, & sui furtum committentes, ab Ecclesia extrahi, ne curia, agricultura, aut valtagae fraus fiat, l. 3. C. Theodos. de his qui ad Ecclesiam confug. quam refert Baronius anno 398. l. praesentis 6. §. haec quidem, & §. sane, eod. titul. in Justin. l. si quis cum aliis 12. C. de Episcop. & cleric. l. 56. & 104. C. Theodos. de Decur. novella 123. cap. 1. Similiter remiges ad triremes damnati, & carcere, seu ab ipsis triremibus, vel dum ad eas transportantur, confugientes ad Ecclesiam, extrahendi sunt, nec hac immunitate gaudent, l. 9. tit. 24. lib. 8. Recopil. & exemplo servorum ad suum ministerium servile reducendi erunt: quamvis enim ad servilem statum ex ea damnatione non perveniant, post authenticum sed hodie, C. de donat. inter. ubi abrogatur regula Gaji relata in l. qui ultimo 29. ff. de poenis: damnati tamen sunt a serviendum personaliter: quare quodammodo videntur servi, ut docent Villadiego in polit. cap. 3. numer. 25. Lara in l. si quis a liberis, §. sed utrum, num. 26. Bobadilla lib. 2. polit. cap. 14. num. 73. Hevia in Cur. Philip. part. 3. §. 12. num. 49. Gamma decis. 359. Sarpo de jure asylorum cap. 5. Antonius de Marinis quotid. controu. lib. 1. resol. cap. 177. Boerius decis. 109. quem in contrariam sententiam frustra vocat Bobadilla dict. cap. 14. num. 53. Percyra de mane regia, 2. part. cap. 50. num. 17. Martha de iurisdic. 2. part. cap. 51. num. 17. Cotel. de immunit. quest. 40. per tot. Cabedo in arrest. Lusit. ad finem 2. tom. decis. Guazinus in defens. reor. lib. 2. capite 37. Megala in 3. part. D. Thoma, cap. 2. quest. 2. sect. 33. fuse & doctè D. Josephus de Retes in jur. alleg. pro praxi dicta legis 9. Adhuc tamen ad triremes damnatos gaudere immunitate, saepe saepius pronunciatum vidi in Pinciana Cancel. & docuerunt Giurba consil. 30. num. 12. Lessius de iustitia lib. 2. cap. 31. dub. 5. Tancredo de relig. lib. 4. disp. 8. a num. 75. pag. 174. Correa in praesenti, part. 2. questione 4. num. 9. Delbene de immunit. tom. 2. cap. 16. dub. 10. sect. 9. Lezana tom. 3. in summa, verbo Immunitas, num. 16. Novar. in summa bullar. tit. de immunit. Eccles. num. 27. Trullench. in Decalogum lib. 1. cap. 11. dub. 3. numer. 29. Diana tom. 3. tract. 1. resol. 37. & tom. 4. tract. 1. resol. 47. & tom. 6. tract. 1. resol. 22. Frances de compet. quest. 79. numer. 28. Xamar, 2. part. rer. judic. defin. 129. Idem statuendum videtur de militibus deserentibus militiam, ut resolyunt Baeza de inop. debit. cap. 16. numer. 99. & 100. Bobadilla lib. 2. polit. cap. 14. num. 74. Hevia Bolan. in Curia Philip. 3. part. §. 12. num. 46. sui enim ipsius miles quodammodo furtum facit, l. praesenti, §. sane, C. de his qui ad Ecclesiam, Maschardus Freher. de infam. lib. 3. capite 15. num. 8.

COMMENTARIUM.

EX hac celebri Innocentii Decretali sequens deducitur communiter assertio: *Reus criminis etiam immanis ad Ecclesiam confugiens, non conclusio. debet ab ea extrahi, nec ex eo condemnari ad mortem.* Probat eam textus in capite eos 6. 87. distinct. ubi ex Concilio Arausie, can. 5. legitur

Pppp 2

gitur

giture: Eos, qui ad Ecclesiam confugiunt, tradi non oportere, sed loci sancti reverentiam, & intercessionem defendi. Et capite nullus, capite reum, capite id constitutum 17. quest. 4. capite 1. 25. quest. 2. capite de raptoribus 3. 36. quest. 1. cap. 1. hoc titul. in 6. Urbanus II. in Synodo Claromont. cap. 29. & 30. Si quis ad aliquam crucem in via persequenibus inimicis confugerit, sit liber, ac si in ipsa Ecclesia permaneat: quod si quis pro securitate Ecclesie, vel predicta crucis aliquod crimen peregerit, & ad Ecclesiam, vel ad crucem confugerit, accepta securitate vita, & membrorum reddatur justitia. Innocentius II. in Synodo Romana, can. 12. Precipimus, ut in eos, qui ad Ecclesiam, vel cœmeterium confugerint, nullus omnino manum mittere audeat: quod si fecerit, excommunicetur. Eugenius III. in Synodo Rhemensi, can. 14. ibi: Sancimus, ut in eos, qui ad Ecclesiam, vel cœmeterium confugerint, nullus manum mittere audeat; quod si fecerit, anathema sit: Nicolaus ad Consult. Bulgar. cap. 95. Si quisquam ad Ecclesiam confugerit, non illum, nisi sua voluerit sponte, ab ea dicimus educendum. Denique, si quondam latrones, & diversorum criminum rei ad asylum templi Romuli fugientes indemnitatem consequerentur, quanto potius ii qui ad templum Christi confugiunt, sunt delictorum remissionem suorum adepti: Debent etiam sibi à suspecto juramento prestito omni pristina securitati restituere. Concil. Aurel. 4. can. 21. Si quis necessitatis impulsu ad Ecclesiam septa confugerit, & Sacerdote, vel Præposito Ecclesie prætermisso, atque contempto, eum quisque de locis sacris, vel altaribus, seu vi, seu dolo abstrahere, aut sollicitare fortè præsumpserit, ut inimicus Ecclesie ab ejus liminibus arceatur, quousque juxta Pontificis distinctionem digna poenitentia emendatio subsequatur; eo tamen, qui abstractus est, prius Ecclesie restituito. Concil. Matifcon. 2. can. 8. 9. & 10. Tolet. II. can. 12. Tolet. 12. can. 10. Illerdense can. 10. Aurel. 4. can. 21. Coyacense in diocesi Ovetensi habitum anno 1050. temporibus Ferdinandi I. Regis Castellæ. Precipimus, ut si quilibet homo pro qualicumque culpa ad Ecclesiam confugerit, non sit ausus aliquis eum inde violenter abstrahere, nec persequi infra dexteros Ecclesie, qui sunt triginta passus: sed sublato mortis periculo, & corporis deturpatione, facias quod lex Gothica jubet: qui aliter fecerit, anathema sit, & solvat Episcopo mille solidos purissimi argenti. Bletinum anno 1322. can. 18. D. Ambrosius in orat. qua ponitur lib. 5. epistol. post epist. 32. Trident. sess. 25. de reform. cap. 20. D. Augustinus serm. 5. de dedicat. Ecclesie. ibi: Si reverentiam matris Ecclesie agnoscerimus, sciendum est, quod cuiuslibet criminis reum à sacris liminibus abstrahendo, grandis injuria religionis, ac divinitatis offensa est, qualemcumque fugientem ad domum Dei, id est de sinu matris eveltere, & arcam communis expugnare profugium. Et infra: Sed forte aliquis dicit: Locus sanctus criminoso patere non debet. Non ita est, hac enim intractabilis animi argumenta non recipit Christus, qui pro impiis mortuus, confugientibus ad se claudiditum misericordie non perimit: qui latroni fidem conficienti paradisi claustra patefecit, reum à sacris adytis non vult excludi. Ina Rex Occidiorum Saxonum in legibus Ecclesiasticis, quæ habentur tom. 17. Concilior. regia editionis, l. 4. Si quis rei capitalis reus ad templum confugerit, vitam positorem, & secundum jus, sive compensator. Si quis

verbera promeritus sani suffragium imploravit, & verbera remittantur. Alia juris testimonia congesta ferunt Crespetius in summa, verbo Ecclesiam immunitas, Antonius Augusti, in epist. jur. lib. 13. tit. 17. Consonant de jure civili Roman. lex 2. ferè per tot. C. de his qui ad Ecclesiam, lex placet, C. de sacros. Ecclesie. Ex jure Longob. lex 2. tit. 25. lib. 1. & lib. 2. tit. 39. Ex legibus Franc. lib. 2. Capitul. tit. 5. 90. & 122. De jure nostro Hispano lex 3. titul. 2. lib. 1. Recopil. lex 4. tit. 11. partit. 1. lex 7. & 8. titul. 5. libro 1. fori Castell. lex 16. & 18. tit. 5. lib. 6. legum Wisigoth. Illustrant ultra congestos in præsentia à Barbosa, & de jure Ecclesie libro 2. cap. 3. Basilicus decisi. crimin. Marin. alleg. 78. cum sequente. Serarius in cap. 20. Josua. quest. 10. P. Herodius lib. 1. Pandect. tit. 9. §. 1. Baronius anno 8. num. 145. Riccardus lib. 1. var. capite 6. Guazinus in defension. reor. defens. 1. cap. 29. cum sequente. Salmus ad Pancirol. 1. p. titul. 32. Simanc. lib. 8. de reprob. cap. 40. Anast. Germon. lib. 1. de sac. immunit. cap. 15. & lib. 3. cap. 16. Cironius ad tit. de rapt. I. Gothofr. ad tit. C. Theodos. de his qui ad Ecclesie. confug. Beoldus in delib. jur. ad lib. 1. Pandect. fol. 53. Christincus tom. 1. decis. 55. & 56. Boëtius Epon. & Correa in repetit. ad hunc textum, Remigius de Goni, & Ambrosius in pecul. tractatib. de hac immunit. Montalvus in d. l. 8. fori, Balduinus, & Cujacius ad novel. 17. Justin. Corralius lib. 5. miscel. cap. 23. Carrasco ad ll. Recopil. cap. 3. D. Nicolaus Antonius de exil. libro 2. capite 34. & 35. Petrus Gregorius lib. 1. partit. titul. 4. cap. 3. & de reprob. lib. 13. cap. 22. & 23. Avendanno de men. lib. 2. cap. 30. num. 18. Thom. Bonnus de immunit. Ecclesie tom. 2. cap. 16. dubit. 2. Scortia in select. epist. 29. theorem. 58. & epist. 152. theorem. 385. Corjolanus in not. ad Concil. Arausic. 1. can. 4. P. Grethferus de immunit. Ecclesie lib. 2. per tot. Hunnius in encyclop. part. 4. titul. 1. cap. 5. Luna, & Arelanus lib. unio. singul. capite 5. §. 4. cum sequente. Vasconcel. lib. 2. respons. cap. 9. Gibalinus de censur. in synopsi, verbo Immunitas, Mancius de triplici juris collat. cap. 77. Pereyra plures referens de manu regia tom. 2. cap. 50. P. Salcedo ad D. Thomam de regim. Princip. lib. 2. cap. 16. dissert. 31. Cutellus contra Dianam lib. 1. quest. 2. Kochier in face histori. centur. 1. cap. 79. Villadiego in legibus fori, in l. 1. titul. 3. lib. 9. Gabriel de Bellis de jure sacro cap. 4. cum sequente. Clapmarius de jurisdic. Imper. libro 4. capite 6. Naten. in justitia vulner. fol. 107. Germonius libro 2. de sacror. immunit. cap. 16. Gatellianus Corta in memorab. verbo Asylum: Suarez de relig. tom. 1. libro 3. cap. 8. Vighel. in method. juris can. fol. 233. Acunna in dict. capite 107. distinct. Lindembrog. in glossar. legum antiq. verbo Ecclesia, Alemannus in not. ad Procopium. pag. 15. linea 8. Grethferus ad Codinum lib. 1. comment. 3. Cohel. in not. Cardin. cap. 25. congreg. 4. Altertera hic.

Sed hæc assertio ita illustrata difficilis reddetur sequenti juris consideratione; nam Ecclesia Traditio mater, cultrixque justitiæ est, cap. 1. de alienat. reus de heredit. feudor. §. sed & diversum, nec ullam societatem admittit cum iniquitate. D. Augustinus in cap. ecce 23. quest. 4. ibi: Quomodo ergo malos pro pace tolerabimus, à quibus exire & recedere jubemur, ne tangamus? D. Ambrosius in cap. jurista 33. 23. quest. 4. & idem Sanctus ait in cap. jurista

tundo 23. quest. 3. Patriam tueri à Barbaris, & latronibus summa iustitia est, nec quicquam majus est, quod Deo in sacrificium possitis offerre, quam si id ordinetis, ut hi qui in suam, & aliorum perniciem debacchantur, competenti debeant rigore compesci. Idem docetur in cap. qualiter 44. 23. quest. 5. & Imperator Theodosius dum statuit, ut etiam tempore quadragesimæ latrones supplicio afficiantur, eam rationem assignat: Cum in hoc facillimè summi Numinis speretur venia, per quod multorum salus, & incolumitas procuratur. Et Seneca in Hercule Furente ajebar, quod nulla pinguior victima Deo mactari potest, quam reus iniquus. Faciunt D. Gregor. in cap. se quos 47. 23. quest. 4. P. Damianus opuscul. 57. de Principis offic. plura congesseunt Bobadilla libro 2. polse. cap. 2. num. 55. & cap. 13. num. 38. Arellanus lib. singul. lect. cap. 5. §. 4. Arniseus de iuribus Majest. cap. 3. num. 201. Igitur non debet Ecclesia reos præcipuè immanium delictorum ad se confugiētes fovere, ac defendere, sed potius iudicibus secularibus tradere, ut debitis subdantur pœnis. Accedit, quia publicè interest ob communem salutem, ut delicta puniantur, l. ita vulneratus, ff. ad leg. Aquil. l. locatio 9. §. quod illicitè, ff. de publican. l. Stichum 95. §. 1. ff. de solut. l. si operis 14. C. de pœnis, l. per omnes 6. C. de defensor. civit. l. si à reo 70. §. final. ff. de fidejuss. nam si noxii pœnam non timerent, innocentes semper pertimerent. D. Ambrosius in Psalm. 118. ideo obrueretur innocentia, inquit Cassiodorus lib. 4. var. epist. 35. si relaxaretur audacia: ea propter idem Cassiodorus ait lib. 2. epist. 14. Pietatis genus est in illos distinguere, qui se sceleratis docentur actionibus miscuisse. Idem in Psalmum 36. Bene, atque cautè vivendi disciplina est; iniquitas quippe mortalium more putredinis sine sine vagaretur, si eam medicinalis increpatio minime descicaret. Crescit enim multitudo peccantium, ubi venia spes datur, & facile vitur ad culpas, ubi est facilis ignosceniam gratia, ut ait Arnobius advers. Gentes lib. 7. Prosequuntur Fornarius lib. 1. sect. cap. 10. ejus filius Radulf. Fornar. lib. 6. ver. quotid. cap. 17. D. Joan. Solorzanus embl. 70. Naten. in iustitia vulner. cap. 5. Ergo rei confugiētes ad Ecclesiam non sunt ab ea defendendi contra publicam utilitatem, & populi salutem. Accedit etiam, nam si immunitas pœnæ confugiētibz ad Ecclesiam concedatur, augebuntur delicta facilitate impunitatis confugiendo ad Ecclesiam, præcipuè cum hodie tot templa reperiantur constructa in civitatibus, & villis: quare ob eam rationem Tiberium sustulisse jus asylo- rum, narrat Tacitus lib. 3. annal. in his verbis: Crebrescebat Græcas per urbes licentia, atque impunitas, asyla statuendo: complebantur templa pestimis, & sevisis, nec ullum satis validum imperium erat coercendis seditionibus populi, flagitia hominum ne ceremonias Deorum protegentis. Accedit tandem, nam asyla inventa fuerunt, & in eis securitas dabatur illis, qui non tam scelere noxii, quam humana imbecillitate lapsi veniam, & miserationem potius quam pœnam merentur, & ut ait Justinianus in novella 17. cap. 7. non injuriā afficientibus, sed injuriā affectis, ut legit Harmenopolus lib. 2. prompuaris, tit. 9. & exemplis illustrat Grotius lib. 2. de jure belli, cap. 21. n. 5. Igitur illis miseratione dignis, D.D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

non verò facinorosis jus asyli in Ecclesia concedi debet, ut eleganter diserit Philo Judæus lib. de specialibus legibus, his verbis: Homicida censendi sunt, non solum qui interimunt, sed etiam qui quicquam conantur clamque, palamque ut interficiant, etiamsi non perpetraverint facinus: quod sibi metu, vel audaciâ vitis contrarius irruere tentaverint impunitatis invenienda gratia, prohibendi sunt; sin autem jam surrexerunt, dedendi sunt ad supplicium cum hoc præconio: Homines nefarius in sano jus asyli non debent. Deinde difficilis est præfens assertio, dum in ea docetur, etiam patratōribz immanium, & graviorum scelerum jus asyli confugiētibz ad Ecclesiam competere; nam homicidæ proditorii ab altari avelli jubentur in cap. 1. de homicid. & assassini impunè extrahuntur ab Ecclesia in c. 1. de homicid. lib. 6. igitur quia illis, qui graviora scelera perpetraverunt, etiam confugiētibz jus asyli non conceditur.

Hac dubitandi ratione forsitan moti nonnulli Doctores etiam ex Catholicis, existimantur usum asylo- rum non rectè introductum fuisse, & hanc immunitatem Ecclesiasticam nimis amplam esse, ut Henric. Salmut. ad memorab. Pancir. lib. 1. tit. 32. Ferrar. in praxi, Sarpus lib. 1. de jure asyli. Cæterum ille parum catholicè, isti verò minus piè rem tractarunt. Covar. lib. 2. var. cap. 20. Mauvius in cap. 20. Josue, hanc Ecclesiæ immunitatem aliquâ ratione taxant. Mauvium refert, & ab hæresis nota defendit P. Salcedo de regim. Princip. dist. differe. 31. & certè asylo- rum notio omnibus pervia est, sed non æquè intellecta ejus causa: quare ut eam plenè agnoscamus, hoc asylo- rum jus ab origine repetamus sigillatim de cogentes, tam apud Judæos Gentilis, quam Catholicos, Apud Judæos fuit asylo- rum, ad quod confugere rei possent, nempe altare, & tabernaculum. Eò confugit Joab, qui occiderat Abner, & Amasam, ut refertur libro 3. Regum, cap. 2. vers. 28. ibi: Fugit Joab in tabernaculum Domini, & apprehendit cornu altaris. Sed cum Salomon de medio tolli jussit, eo quod meditata cordis reus, religione loci tutus non esset, juxta legem Exodi cap. 21. relatam his verbis: Si quis per industriam occiderit proximum suum, ab altari meo evellat, ut morte moriatur. Tandem Demetrius Rex cum sibi voluntates Judæorum conciliare studeret, illud inter cætera in loci, & gentis illius gratiam concessit, ut quicumque confugeret in templum, quod est Hierosolymis, & in omnibus finibus ejus, obnoxii Regi in omni negotio dimitterentur. Refertur 1. Machab. cap. 10. vers. 43. & id propterea à Rege videtur indultum, ut hac ratione Judæis ostenderet, se illorum religioni favore velle, eamque sartam rectam conservare. Et ita templum apud Judæos pro asylo fuisse, docuerunt Abulenensis in capite 20. Josue, quest. 3. ubi Setarius & Andreas Mauvius, Becanus in analog. cap. 19. num. 3. P. Menochius de repub. Hebræor. libro 5. capite 6. Marquez in gubernat. Christ. libro 2. capite 32. Coqueus in not. ad D. Augustinum de civit. Dei, capite 14. Pineda de rebus Salomonis lib. 6. cap. 14. D. Joan. Suarez ad leg. Aquil. lib. 1. cap. 2. sect. 9. num. 9. Gambacurta lib. 1. de immunit. cap. 8. D. Nicol. Anton. de exilio cap. 6. lib. 1. ex num. 12. ad finem. Etiam apud Hebræos cum ob eorum duritiam permisum esset cuique, ut cæderet percussorem propinqui sui, cujus successor ipse erat, dixit Do-

minus Moyſi, ut certas civitates pro refugio, & aſylo ſtatuere, ut illic ſervaretur occiſor donec iudicium ageretur; appareretque per accidens ne, vel ex propoſito, a ignorantia, caſuve, ſed ad ſui tutelam hominem occidiſſet. Rem totam explicat Numerorum liber cap. 35. his verbis: *Ait Dominus ad Moyſem: Loquere filiis Iſraël, & dices ad eos, quando tranſgreſſi fueritis Jordanem in terram Chanaan, decernite quæ urbes eſſe debeant in præſidio fugitivorum, qui volentes ſanguinem fuderunt, in quibus cum fuerit profugus, cognatus occiſi non poterit eum occidere, donec ſit in conſpectu multitudinis, & cauſa illius iudicetur. De iſtis autem urbibus, quæ ad fugitivorum ſubſidia ſeparantur, tres erant trans Jordanem, & tres in terra Chanaan, iam filiis Iſraël, quàm advenis, atque peregrinis, ut conſugiat ad eas, qui volens ſanguinem fuderit, &c.* Urbes iſtæ Levitarum ſex aſſignatæ fuerunt à Joſue poſt Moyſis deceſſum, ut traditur Joſue cap. 20. tres ultra Jordanem contra Orientalem plagam Jericho, nempe Boſſor, in deſerto, de tribu Ruben; Ramoth in Galaad, de tribu Gad; Gaulon in Baſân, de tribu Manafſe. Cis Jordanem iſtæ; Cedes in Galilæa, in monte Nephtali; Sichem in monte Ephraim; Cariatharbe in valle Hebron. De his civitatibus ait Oleaſter in cap. 35. Numer. has urbes oportebat non nimis amplas eſſe, nec parvas: non quidem parvas, ne neceſſaria ad vitam deficerent; non nimis magnas, ne ex frequentia nominum latere poſſet ſanguinis occiſi redemptor. Referunt & illuſtrant hoc jus aſyli improprie apud Hebræos ob neceſſam cauſam admiſſam Joſephus lib. 4. antiquit. cap. 7. Philo Judæus de ſpecialibus legibus, cap. 6. & 7. Iſidorus Peleuſota libro 3. epiſt. 108. D. Ambroſius de Abel, & Cain, lib. 2. cap. 4. Chriſtianus Andricomius in theatro Terra ſancta, Serarius, & Maſius in cap. 20. Joſue, Lorinus in cap. 4. Deuter. & in dicto cap. 35. Numer. Beyerlinch in theatro viæ hum. verbo Aſylum, & verbo Refugium. Novarin. lib. 7. Schedæus cap. 17.

12.
De jure
aſylorum
apud Gen.
166.

Aſyli ſi non cauſam, ſaltem jus nationes omnes mundi acceptum referre debent Gentibus, nec eſt quod diſputes, primusne invenit Cadmus, an Hercules? Illud conſtat, Herculis Thebani liberis, vel ut ſe ab inimicis tutarentur, vel ut ad ſe alios protraherent, aſylum, hoc eſt templum Miſericordiæ collocaſſe. Servius ad lib. 8. Aeneid. Virgil. ibi: *Poſtquam Hercules migravit de terris, nepotes ejus timentes infidias eorum, quos avus afflixerat, Athenis ſibi primi aſylum, hoc eſt templum Miſericordiæ collocarunt, unde nullus poſſit abduci.* Hiftoriam refert, & templum iplum deſcribit Statius Papiu. libro 12. Thebaid. quem non gravabor totum appingere.

*Urbe ſuit mediâ nulli conſeſſa potentum
Ara Deum, mitis poſuit Clementia ſedem,
Et miſeri fecere ſacram: ſine ſupplice nunquam
Illa novo: nullâ damnavit vota repulſâ,
Auditi quicunque rogant, noctesque,
diesque
Ire datum, & ſolis numen placare querelis.
Parca ſuperſtitio: non thurea ſtammâ, nec
altus
Accipitur ſanguis, lacrymis altaria ſudant.
Maſtaramque ſuper libamina ſorta co-
marum*

*Pendent, & veſte mutatâ ſorte reſcâ.
Mite nemus circa, cultus, inſigne verendo
Vittata laurus, & ſupplicis arbor olivæ.
Nulla autem effigies, nulli conſeſſa metallo
Forma Dea, mentes habitare, & peſtora
gader.
Semper habet trepidos, ſemper locus horres
egenis
Cæcibus, ignora tantum felicibus ara.
Fama eſt deſeſſos acie poſt byſta paterni
Numinis Hercules ſedem fundaſſe nepotis.
Fama minor factis: ipſos nam credere dignum
Cœlicolas, tellus quibus hoſtita ſemper
Athene
Ceu leges, hominemque novum, ritumque ſa-
crorum
Seminæque in vacua hinc deſcendia repa-
ras,
Sic ſacræſſe loco commune animantibus agris.
Conſugium, unde procul ſtarent traque, mi-
naque.*

Regnaque, & à juſtis Fortuna recederet avi.
Ex Paulania, Ariſtophane, & aliis probant Samuel Petitus libro 1. ad juſt. Atticam, tit. 1. Germonius diſt. cap. 16. Serarius in cap. 9. Joſue, Theophilus tom. 6. fol. 485. & de Numine, cui ara hæc dicata eſſet, agunt Covarr. lib. 2. var. cap. 20. num. 2. Ramirez à Prado in Pentecost. cap. 16. Mariana in opus. pro edit. vulgata, cap. 6. in fine. Spondanus in opus. pro edit. vulgata, cap. 6. Marquez in gubernat. Chriſt. lib. 2. cap. 32. M. Fr. Joſeph. de Aguirre ludo 10. per totum. Poſtea jus hoc aſyli deſluxit ad Romanos; nam Romulus, ut quàm plures haberet Romani Imperii incolæ aſylum conſtituit, ſacrum videlicet quemdam locum; inter collem, & Capitolium aperuit, quod quisquis conſugeret, ab omni noxa liber eſſet, de quo Ovidius lib. 3. Faſtor.

*Romulus ut ſaxo locum circumdedit alto,
Quilibet huc, inquit, jam ſige, tunc eris.*
Virgilius lib. 8. Aeneid. Livius lib. 1. Juvenal. ſatyr. 8.

*Et tamen, ut longè repetas, longeque re-
volvās,*

Nomen ab infami genis deducit aſylo.

Ad quem Juvenalis locum alludens D. Auguſtinus lib. de conſenſu Evangelist. ait: *Nec enim poſſunt dicere pietatem, ac mores ſuos à Diis gentium, quas vicerunt, electos: nunquam hoc dicent ſi primordia ſua recolant, ſacinosorum aſylum.* Laſtantius lib. 2. de divin. inſtit. cap. 7. lic ait: *Romulus urbem conditurus, paſtores, inter quos adoleverat, convocavit. Cumq; is numerus condenda civitati parum idoneus videretur, conſtituit aſylum, & paſſim conſugerunt ex ſinitimis locis peſſimi quique ſine ulla conditionis diſcrimine. D. Cyprianus de idololorum vanitate, ibi: *Populus de ſceleratâ, & nocentibus congregatur, & aſylo conſtituto facit numerum impunitas criminum.* Poſtea aliis templis idem jus aſyli datum eſt, ut referunt Cicero in oratione pro domo ſua, ibi: *Hic ara ſunt, hic ſoci: hic Diis Penates. hic ſacræ religionis caremonia continentur: hoc perſugium eſt ita ſanctum omnibus, ut inde abſcipi neminem ſiſit.* Romanos etiam aſylum crexiffe in templo Pacis, tradit D. Thomas lib. 2. de regim. Princip. cap. 15. Aelius Lamprid. in vita Hellogabali, ſic de Hellogabalo ſcribit: *Hæſerunt occiſo Macrini factione patre (ut dicebatur) Antonio, in templum Dei Hellogabali conſugiſſe, veluti in aſylum, ne interficeretur à Macrino. Idem quoque**

quoque, immo longè sanctius confugium præbuerunt Romani Cæsarium statuis, ut constat ex *l. apud 17. ff. de adilit. edict.* quam doctè exposuit Samuel Petitus ad *ll. Antias lib. 1. tit. 1. l. 2. ff. de his qui sunt sui, l. 1. l. 5. ff. de offic. Prefect. Urb. l. 28. §. 7. ff. de pœnis, l. 5. ff. de extraord. crimin. l. unic. C. de his qui ad statuas.* Briffonius *lib. 1. de V. S.* & plerique per calumniam illis utebantur, adeo ut essent, qui ut pœnæ exfortes se redderent, imaginem Cæsaris gestarent. Unde Tacitus *lib. 3. annal. ait: Incedebant deterrimi quisque cum licentia impune probrâ, & invidiam in bonos excitandi, arreptâ imagine Cæsaris.* Expressius scribit Philostratus *lib. 1. de vita Apol. Erat apud Aspendios asium Tiberii, & statua, que sanctiores illis in locis, venerabilioresque quam Jovis Olympii simulacrum habebantur, ita ut impietatis damnatus quidam fuerit, quod servum suum verberasset, qui drachmam argenteam Tiberii imagine signatam gestabat.* Facit *lex Senatus consulto 38. ff. de injuriis, Borellus tom. 2. decis. tit. 36. num. 185.* Prosequuntur alia de hoc jure asyli apud Gentiles Joan. Kochier *in face hist. cent. 1. cap. 79.* Clapmarius *lib. 4. de jure domin. cap. 6.* Revardus *lib. 1. variar. cap. 6.* Corralius *lib. 5. miscel. c. 23.* Arnifcus *lib. 1. de repub. cap. 3. sect. 8.* Richerurf. *ad Salvianum de gubern. Dei, ad pag. 159. fol. 173.* Salmut. *ad Pancrol. lib. 1. memorab. tit. 31.* Sarpinus *lib. 1. de asyl. l. plus ad lib. 3. annal. Taciti, Cohel. in not. Cardin. cap. 15. congreg. 4.* Germon. *lib. 1. sacror. cap. 15.*

13.
De immunitate Ecclesie.

In lege gratia sunt, fueruntque jam à primis Ecclesie sæculis asyla, Ecclesie scilicet, & altaria Deo consecrata, à quibus abducere confugientes non liceret. Primum statutum ctedo in Concilio Atrufic, celebrato anno 341. *num. 4.* relato à Gratiano *in cap. eos qui, 87. dist. & Gelasius Papa, qui floruit per annos 492. in cap. fratre 17. quest. 41.* refert nunquam ante ipsum Principibus sæcularibus licuisse reos ad Ecclesiam confugientes invitos extrahere: & in Concilio Aureli. *can. 35.* celebrato anno 514. refertur jam ad antiquis Ecclesie canonibus fuisse statutum, ibi: *De hominibus adulteris, & furibus, si ad Ecclesiam confugerint, id constitutum observandum, quod Ecclesiastici canonis decreverunt, & lex Romana constituit, ut ab Ecclesie atris reos extrahere omnino non liceat.* Ex quibus verbis constat, canones de hac immunitate Ecclesiarum antiquiores esse ipso Concilio Aureli. i. quod verò de lege Romana ibi dicitur, referri potest, vel ad constitutionem Honorii, & Theodosii, relata in *l. pateant 2. C. de his qui ad Ecclesiam,* cujus historiam refert Baronius anno 414. & integra extat in actis Concilii Ephesini; vel ad secundam constitutionem Leonis relata in *l. 6. C. eod. tit.* cujus historiam tradit ipse Baronius anno 466. firmata fuit hæc eadem immunitas in Concil. Matifcon, celebrato anno 588. *in can. 8.* ubi PP. ita sanxerunt: *Comperimus quosdam Pseudo-Christianos de sacrosanctis Ecclesiis, sue religionis oblitos, fugitivos subtrahere; ideo censuimus, ut quicumque culpa compellente, aut potentum importuna non sustinens, sue gremium matris Ecclesia petierit, usque ad præsentiam Sacerdotis in eodem loco inconcuse permaneat, nulli permittens quolibet dignitatis gradu sancto, fugitivo etiam in locis sacris violentiam inferre. Si enim mundani Principes suis legibus censerint, ut quicumque ad eorum statuas fugerit, illas habeatur, quando magis hi*

permanere debent indemnati qui patrocinium immortalis regni, & celestis adepti sunt? Adeundem canonem sciendum Patres moti fuerunt ob mirros, & diversos casus, qui variis in locis eo tempore contigerunt; & maximè ob eos, quos hoc eodem anno accidisse refert Gregorius Turon. *lib. 7. histor. Francor. cap. 21. & 22.* In Concilio etiam Mogunt. relato *in cap. sicut 17. quest. 4.* dum firmatur hæc Ecclesie immunitas, excipiuntur publici latrones, & in præfenti textu etiam illis & nocturnis depopulatoribus immunitas denegatur. Succellerunt constitutiones Innocentii VIII. qui anno 1485. hoc immunitatis privilegium non competere declaravit homicidis, incendiariis, depopulatoribus agrorum, Regis, & regni proditoribus: quam refert Bzovius anno 1487. & narrat Spondanus *in continuat. Baronii, anno 1485.* Tandem Gregorius XIV. his adjunxit assassinos, & homicidas proditorios in sua bulla, quam referunt Cherubinus *tom. 2. bullar. Vincent. Tancredus de virtute religionis, tract. 1. lib. 4. disp. 8.* & explicat Gambacurta: sed eam non esse in Hispania usu receptam, testantur Salgado *de supplicat. p. 1. cap. 2. sect. 3. num. 141.* Carrasco *ad ll. Recopil. cap. 3. §. 1. num. 20.* Hevia *in Curia Philip. 3. p. §. 11. num. 57.* Gutierrez *practic. lib. 2. g. 154. num. 4.* & agnovit Diana *p. 1. tract. 1. resol. 32.* Barbosa *de pensio. q. 8. num. 48.* ait dispositionem illius bullæ non esse usu receptam in ea parte, quæ prohibet extrahi reos ab Ecclesia, in cæteris verò esse receptam. Videndi sunt Frances *de competi. quest. 35. & 74. per tot.* Marinus *lib. 1. resol. 171.* Basilus *decis. 41.* Prædictos casus, & alios congerunt Interpretes, in quibus impune confugiens ad Ecclesiam, ab ea extrahi potest, quos longum foret recensere. Videndi sunt Boëtius Epon. *in præfenti.* Remigius de Goni, & Thom. Delbene *abé supra;* Frances *de competi. q. 79. 80. & 90.* Basilus *decis. 9.* ubi agit de occidentibus Legatos, aut ministros Regios. Pereyra *d. 2. p. de manu regia. cap. 50.* Corralco *ad ll. Recopil. cap. 3.* Diana *passim tract. 1. in 1. 2. 3. 4. 5. & 6. parte.* Suarez *de relig. tom. 1. lib. 3. cap. 11. & 12.* & circa personas, præcipuè infideles, hæreticos, & Judæos gaudentes, vel non hoc privilegio; Acuña *in cap. eos, 87. dist. Ricciulus de jure person. extra grem. cap. 12.* nec solum hæc immunitas concessa est confugientibus ad Ecclesiam, verum & ad crucem. Urbanus II. in Synodo Claromontan. supra relata: probat Grethserus *de crucel. lib. 1. cap. 64.* & merito, nam apud Gentiles confugientes quoque ad signa militaria tuti erant ab omni læsione, forsitan quia Imperatorum imagines illis plerumque annexæ erant. Tacitus *lib. 1. annal. ibi: Nec aliud periclitanti subsidium, quam castra primæ legionis: illic signa, & aquilam complexus, religione se tuebatur.* Ammianus Marcell. *lib. 25.* ibi: *Fraudum conscius, & noxorum ad militaria signa confugit.* Idem etiam resolvunt Doctores de confugientibus ad Sacerdotem, dum defert sacrum corpus Domini nostri processionaliter, aut ad infirmos. Azevedo *in l. 2. tit. 1. num. 15. lib. 1. Recopil. Perez in l. 1. tit. 1. lib. 1. ordin.* Quod etiam Paganorum exemplo firmari valet, nam & Flamini Diali tantus honor olim delatus fuit, ut si illes qui ad flagellandum ducebatur, supplex ad ejus pedes procubisset, eo die verberari piaculum esset. Aul. Gellius *lib. 10. noctium, cap. 15.* Plutarchus *in problem.* quin & apud nos Cardinalis occursum ad liberationem reo damnato prodesse,

si pileum imponat capiti ejus, qui ad supplicium ducitur, referunt, & probant Baldus, & Paulus Castrensis *in l. adjectos, C. de appellat.* Bartholom. Capol. *cautel. 2.* Fornerius *rer. quotid. ubi supra*, Rouffel. *hystor. juris Pont. lib. 2. cap. 10.* De Ecclesia verò, ac ejus ambitu, ac cœmeteris ægimus infra *in capite Ecclesia, hoc titul. de immune. Eccles.*

14.
Traditur
ratio deci-
dendi.

His suppositis ratio præsentis assertionis, & hujus immunitatis provenit ex veneratione, quæ debetur Ecclesiæ, quia ejus honor læditur, si ille, qui confugit ad ipsam, violenter extrahatur. Accedit, nam si apud Gentiles ii, qui deprecabantur ad mortem ob scelus aliquod, si aram, si Dei simulacrum tenuissent, si denique Principis statuas, aquilas, signaque castrensis amplexi fuissent, se religione tutabantur, eosque inde abstrahere per vim piaculum erat; nonne æquum fuit vero Numinis nihilo minus venerationis impendi à Christianis, quam à Gentilibus vanissimis illis, commentitiisque Diis tribueretur? ut agebat Nicolaus *cap. 95. ad consula Bulgar.* supra relatus pro illustratione conclusionis. Adde hoc esse divinæ Majestatis documentum, dum ejus aedes, & templa, in quibus DEUM veneramus, illiq. e sacra facimus, apud nos sacrosancta aded. habentur, ut illa violari credamus, si qui ad ea confugerint, ut tuti esse possint, in loci sanctitate præsidium nostro vitio non invenerint. Tandem hæc immunitas pertinet ad rectam Reipublicæ gubernationem, ut post patratas cædes incitati vindictæ libidine animi eorum, quorum interest, prius resideant, & componantur, atque ita consilio potius quam impetu res peragatur. Rectè ergo tot Ecclesiæ canonibus supra relatis statutum est, ne confugientem ad Ecclesiam quis audeat violenter extrahere. Hanc immunitatem variis, & miris prodigiis illustrat Theophilus *tom. 6. in Achatisto, fol. 485.* & confugientem ad Ecclesiam extrahens jure civili puniebatur capitali poenâ, *l. presertim, C. de his qui ad Ecclesiam: docent Menoch. de arbitr. lib. 2. capite 360. numero 68.* Farinac. *de carcerib. questione 28. numero 2.* & *in opusc. de immune. capite 20. numero 309.* Tusch. *verbo Ecclesia, conclus. 4. numero 2.* Azor *2. part. lib. 9. cap. 9. questione 11.* licet, ut notarunt Suarez *dicto tom. 1. de relig. libro 3. capite 13. numero 1.* Bonacina *de immune. questione 6. §. 6.* hæc poena abrogata sit consuetudine. Sacris canonibus punitur hoc crimen multa triginta librarum examinari argenti, & judex potest eam poenam augere,

aut, minuere pro delicti, & delinquentium conditione, *capite si quis contumax 17. quest. 4.* excommunicatio infligenda est, & poenitentia publica imponenda, *cap. sent. cap. fratres, cap. defenit. 17. quest. 4.* quas poenas innovavit Gregorius XIV. *in d. sua bulla, §. 19.* hanc tamen centuram minimè reservatam esse Pontifici, sed à quolibet confessario tolli posse, docuerunt Diana *part. 1. tractatu 1. resol. 41.* aliis relatis Gibalinas *de censur. in synopsi, verbo Immunitas*, Castropalao *tract. 11. disputat. unic. punct. 12.* qui proximi tradit pro his locis, in quibus non est recepta bulla Gregorii.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, nam ex hac immunitatis concessione non rectè deducitur, Ecclesiam delicta fovere; nam Ecclesia defendendo confugientes ad eam, non fovet peccata, sed concedit misericordiam delinquentibus, ut rectè notarunt Gutierrez *pract. lib. 3. quest. 5. num. 9.* Germonius *lib. 3. de sacror. immune. cap. 16. num. 15.* & licet interit Reipublicæ, ne delicta maneant impunita, etiam Reipublicæ interest, quod Ecclesiæ sint refugium confugientibus ad ipsas, ob honorem & reverentiam Deo debitam, quod est majus bonum in ordine superiori; nec exinde datur occasio delinquendi, sed potius sumitur à malitia hominum talis occasio. Unde cum hæc immunitas sit statuta propter majus bonum, quod ipsa Ecclesia intendit, non debet prædicta occasio attendi. Etenim hujusmodi immunitas est primò majestas, reverentia, & honor Ecclesiis debitus. Secundò misericordia Dei, & benignitas Ecclesiæ. Quod autem ex hac immunitate nonnulla incommoda sequantur, non propterea abolenda, aut reprobanda ea est, quia nulla in regimine Ecclesiastico, live civili institutio, quantumvis bona, est, ex qua mali occasionem non arripiant scelera committendi. Quid enim melius, & sanctius, quam misericordia Dei? & tamen impit abutuntur ea. Nec obstat augmentum dubitandi rationis deductum ex dicto capite *1. d. homicid. in 6.* nam ut supra dixi, licet Innocentius III. in præfati tantum latrones, & agrorum depopulatores immunitate non gaudere dixerit; tamen ex aliis constitutionibus Pontificiis, & bulla Gregorii XIV. aliis etiam enormia delicta perpetrantibus hæc immunitas denegatur, ut referunt Barbosa *in præfatis, Thom. Bennis tom. 2. de immune. cap. 16.* & in his casibus si judex Ecclesiasticus pronunciaverit, reum immunitate gaudere, à tali sententia appellari non potest: pluribus relatis docet Barbosa *libro 1. voto 8. num. final.*

CAPUT VII.

Idem in (a) Concilio Generali.

ADversus Consules, & Rectores civitatum, vel alios, qui Ecclesias, & Ecclesiasticos viros (b) tallis, seu collectis, & exactionibus aliis adgravare nituntur, volens immunitati Ecclesiasticæ Lateran. Concilium providere, præsumptionem hujusmodi sub anathematis distractione prohibuit, & transgressores, & fautores eorum excommunicationi subjacere præcepit, donec satisfactionem impenderint competentem. Verùm si quando fortè Episcopus simul cum clericis tantam necessitate